

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL NICHOLAS EMILIOU
prezentate la 4 mai 2023¹

Cauza C-294/22

**Office français de protection des réfugiés et apatrides (OFPRA)
împotriva
SW**

[cerere de decizie preliminară formulată de Conseil d'État (Consiliul de Stat, Franța)]

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Azil – Statut de refugiat sau statut conferit prin protecție subsidiară – Directiva 2011/95/UE – Condiții pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii care solicită acordarea statutului de refugiat – Apatrizi de origine palestiniană care au recurs efectiv la asistență din partea Agenției Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări pentru Refugiații Palestinieni din Orientul Apropiat (UNRWA) – Articolul 12 alineatul (1) litera (a) – Excludere de la recunoașterea statutului de refugiat – Încetarea protecției sau a asistenței din partea UNRWA – Condiții pentru a beneficia *ipso facto* de dispozițiile Directivei 2011/95 – Semnificația sintagmei «în cazul în care această protecție sau asistență încetează din orice motive»”

I. Introducere

1. SW, reclamantul din litigiul principal, este un apatrid de origine palestiniană, născut în Liban, aflat sub protecția Agenției Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări pentru Refugiații Palestinieni din Orientul Apropiat (UNRWA). El a părăsit Libanul din cauza stării sale critice de sănătate și solicită azil în Franța, susținând că protecția sau asistența de care a beneficiat din partea UNRWA a „încetat”, fiindu-i imposibil să obțină, în Liban, îngrijirile și tratamentele medicale de care are nevoie pentru a supraviețui².

¹ Limba originală: engleza.

² La sfârșitul anului 2022, 5,8 milioane de refugiați palestinieni se aflau sub mandatul UNRWA, în timp ce 21,3 milioane de refugiați palestinieni se aflau sub protecția Înaltului Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR) (a se vedea UNHCR, 16 iunie 2022, „Global displacement hits another record, capping decade-long rising trend”, disponibil online la adresa: <https://www.unhcr.org/news/press/2022/6/62a9d2b04/unhcr-global-displacement-hits-record-capping-decade-long-rising-trend.html>).

2. În acest context, Curtea este chemată să interpreteze articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95/UE³ încă o dată⁴. Mai precis, aceasta are posibilitatea de a stabili dacă și, în caz afirmativ, în ce condiții se poate considera că protecția sau asistența acordată de UNRWA unui apatrid de origine palestiniană „a încetat”, în sensul acestei dispoziții, și că această persoană poate beneficia *ipso facto* de regimul prevăzut de această directivă, în calitate de refugiat, într-o situație în care nu poate beneficia de îngrijirile medicale de care are nevoie în zona de operațiuni a UNRWA.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul internațional

1. Convenția de la Geneva

3. Articolul 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva⁵ prevede:

„Această convenție nu va fi aplicabilă persoanelor care beneficiază în prezent de o protecție sau de o asistență din partea unui organism sau a unei instituții a [Organizației] Națiunilor Unite, alta decât Înaltul [Comisariat] al [Organizației] Națiunilor Unite pentru Refugiați.

Atunci când această protecție sau această asistență va înceta pentru un motiv oarecare, fără ca situația acestor persoane să fi fost reglementată în mod definitiv, în conformitate cu rezoluțiile pertinente adoptate de Adunarea generală a [Organizației] Națiunilor Unite, aceste persoane vor beneficia, de drept, de regimul prevăzut de această convenție.”

2. Rezoluțiile Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite privind UNRWA

4. UNRWA a fost instituită prin Rezoluția nr. 302 (IV) a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 8 decembrie 1949. Mandatul acesteia a fost reînnoit în mod constant, iar mandatul său actual expiră la 30 iunie 2023. Zona de operațiuni a UNRWA cuprinde Libanul, Siria, Iordania, Cisiordania (inclusiv Ierusalimul de Est) și Fâșia Gaza.

³ Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9).

⁴ A se vedea Hotărârea din 17 iunie 2010, Bolbol (C-31/09, EU:C:2010:351, denumită în continuare „Hotărârea Bolbol”), Hotărârea din 19 decembrie 2012, Abed El Karem El Kott și alții (C-364/11, EU:C:2012:826, denumită în continuare „Hotărârea Abed El Karem El Kott și alții”), Hotărârea din 25 iulie 2018, Alheto (C-585/16, EU:C:2018:584, denumită în continuare „Hotărârea Alheto”), Hotărârea din 13 ianuarie 2021, Bundesrepublik Deutschland (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană) [C-507/19, EU:C:2021:3, denumită în continuare „Hotărârea Bundesrepublik Deutschland (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană)”, și Hotărârea din 3 martie 2022, Secretary of State for the Home Department (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană) [C-349/20, EU:C:2022:151, denumită în continuare „Hotărârea Secretary of State for the Home Department (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană)”. Mai multe dintre aceste hotărâri privesc interpretarea articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2004/83/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate (JO 2004, L 304, p. 12, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 52), care a fost abrogată și înlocuită prin Directiva 2011/95. Cu toate acestea, având în vedere că această dispoziție coincide cu articolul 12 alineatul (1) litera (a) din directiva menționată, ne vom referi la hotărârile care privesc unul sau altul dintre aceste instrumente fără a face o distincție între ele.

⁵ Convenția privind statutul refugiaților, semnată la Geneva la 28 iulie 1951 (Recueil des traités des Nations unies, vol. 189, nr. 2545, 1954, p. 150), a intrat în vigoare la 22 aprilie 1954. Aceasta a fost completată și modificată prin Protocolul privind statutul refugiaților, încheiat la New York la 31 ianuarie 1967, care a intrat în vigoare la 4 octombrie 1967 (denumită în continuare „Convenția de la Geneva”).

5. Având în vedere natura operațiunilor sale, UNRWA trebuie considerată ca fiind un „organism sau o instituție a Organizației Națiunilor Unite, alta decât Înaltul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru refugiați”, în sensul articolului 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva.

6. Potrivit formulării Rezoluției nr. 74/83 a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 13 decembrie 2019, operațiunile UNRWA trebuie să fie efectuate în raport cu „bunăstarea, protecția și dezvoltarea umană a refugiaților palestinieni”. În plus, aceasta le acordă „ajutor pentru a face față nevoilor lor fundamentale în materie de sănătate, educație și subzistență”.

B. Dreptul Uniunii

7. Potrivit considerentului (15) al Directivei 2011/95:

„(15) Resortisanții țărilor terțe sau apatrizii a căror ședere este autorizată pe teritoriul statelor membre din motive care nu decurg din nevoia de protecție internațională, ci din motive de compasiune sau umanitare, cu titlu discreționar, nu intră în domeniul de aplicare a prezentei directive.”

8. Articolul 12 din această directivă, intitulat „Excluderea”, prevede:

„(1) Orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid este exclus de la recunoașterea statutului de refugiat în cazul în care:

(a) intră în domeniul de aplicare a articolului 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva, privind protecția sau asistența acordată de un organism sau de o instituție a Organizației Națiunilor Unite, alta decât Înaltul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați. În cazul în care această protecție sau asistență încetează din orice motive, fără ca situația acestor persoane să fi fost definitiv soluționată în conformitate cu rezoluțiile relevante ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, persoanele în cauză pot beneficia *ipso facto* de dispozițiile prezentei directive;

[...]”

C. Dreptul național

9. Directiva 2011/95 a fost transpusă în dreptul francez prin Loi n° 2015-925 du 29 juillet 2015 relative à la réforme du droit d’asile (Legea nr. 2015-925 din 29 iulie 2015 privind reforma dreptului de azil) (JORF nr. 0174 din 30 iulie 2015) și prin Décret n° 2015-1166 du 21 septembre 2015 pris pour l’application de la loi n° 2015-925 du 29 juillet 2015 relative à la réforme du droit d’asile (Decretul nr. 2015-1166 din 21 septembrie 2015 de punere în aplicare a Legii nr. 2015-925 din 29 iulie 2015 privind reforma dreptului de azil) (JORF nr. 0219 din 22 septembrie 2015).

10. Legea nr. 2015-925 din 29 iulie 2015 privind reforma dreptului de azil a introdus articolul L. 711-3 în Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile (Codul privind intrarea și șederea străinilor și dreptul de azil). Primul paragraf al acestui articol, în versiunea aplicabilă litigiului, prevede:

„Statutul de refugiat nu se acordă unei persoane care intră sub incidența uneia dintre clauzele de excludere prevăzute la articolul 1 secțiunile D, E sau F din Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951 [...]”

III. Situația de fapt, procedura națională și întrebările preliminare

11. SW este apatrid de origine palestiniană. El s-a născut în anul 1976 în Liban și, până în luna februarie 2019, a locuit în această țară, care face parte din zona de operațiuni a UNRWA. El este înregistrat la UNRWA și, prin urmare, poate beneficia de protecție și de asistență din partea acestui organism. El a părăsit Libanul în luna februarie 2019 și a ajuns în Franța în luna august 2019, unde a solicitat azil.

12. Cererea de azil formulată de SW a fost respinsă prin decizia din 11 octombrie 2019 a Office Français de Protection des Réfugiés et des Apatrides [Oficiul Francez pentru Protecția Refugiaților și a Apatrizilor, Franța, denumit în continuare „OFPRA”], care a refuzat să îi confere atât statutul de refugiat, cât și protecția subsidiară.

13. SW a atacat această decizie în fața Cour nationale du droit d'asile (Curtea Națională pentru Dreptul de Azil, Franța, denumită în continuare „CNDA”). CNDA a stabilit că sunt relevante următoarele fapte.

- SW a suferit de-a lungul întregii vieți de o formă gravă de talasemie, o afecțiune genetică care afectează producția de hemoglobină și pentru care este nevoie, printre altele, de transfuzii regulate de sânge.
- Odată cu înaintarea în vârstă, SW a trebuit să recurgă din ce în ce mai mult la transfuzii de sânge ca urmare a afecțiunii sale medicale. El a fost îndrumat de UNRWA către un spital al Crucii Roșii palestinieni, unde susține că nu a putut însă să beneficieze de îngrijiri medicale corespunzătoare. Astfel, SW a decis să se bazeze în schimb pe transfuzii de sânge de la tatăl său.
- În anul 2014, tatăl lui SW, care până atunci furnizase sângele pentru transfuziile de care SW avea nevoie pentru a supraviețui, a decedat. SW a început atunci să se bazeze pe transfuzii de sânge de la donatori compatibili, al căror ajutor l-a solicitat el însuși.
- De asemenea, el a fost informat de un medic că trebuie să ia un anumit medicament pentru a evita complicațiile asupra ficatului și a inimii induse de afecțiunea de care suferă, medicament pe care nici UNRWA, ca urmare a lipsei de fonduri adecvate, nici o organizație palestiniană de ajutorare, ca urmare a neafilierii lui SW la niciun partid politic palestinian, nu au fost de acord să i-l furnizeze.
- SW nu dispunea de fonduri suficiente pentru a primi asistență medicală din orice altă sursă și nu a putut avea acces la acest medicament.

14. Prin decizia din 9 decembrie 2020, CNDA i-a acordat lui SW statutul de refugiat, motivat de faptul că UNRWA nu era în măsură să îi asigure un acces suficient la îngrijirile medicale de specialitate impuse de starea lui de sănătate. În plus, UNRWA nu i-a asigurat condiții de viață conforme misiunii sale, expunând securitatea lui personală unui risc ridicat. Prin urmare, trebuia să se considere că SW a fost obligat să părăsească Libanul.

15. OFPRA a atacat această decizie la Conseil d'État (Consiliul de Stat, Franța), susținând, în primul rând, că CNDA nu a examinat dacă SW a părăsit Libanul pentru motivul că a fost obligat să părăsească zona de operațiuni a UNRWA ca urmare a amenințărilor la adresa securității sale; în al doilea rând, că această instanță a săvârșit o eroare de drept atunci când a constatat că faptul că UNRWA nu era în măsură să plătească sau să asigure în alt mod îngrijirile medicale de care avea nevoie SW constituia un motiv pentru a considera că protecția sau asistența efectivă a acestui organism încetase și, în al treilea rând, că a săvârșit de asemenea o eroare de drept atunci când a considerat că plata îngrijirilor medicale de specialitate⁶ făcea parte din misiunea UNRWA. În plus, OFPRA a susținut că nu s-a dovedit că SW nu putea beneficia de îngrijiri medicale adecvate în Liban.

16. Conseil d'État (Consiliul de Stat) a amintit că, potrivit articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, o persoană este exclusă de la acordarea statutului de refugiat dacă intră în domeniul de aplicare al articolului 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva, astfel cum este cazul atunci când persoana în cauză este un apatrid de origine palestiniană care a beneficiat de protecția sau de asistența UNRWA, cu excepția cazului în care se consideră că această protecție sau această asistență a „încetat”. Întemeindu-se pe Hotărârea Abed El Karem El Kott și alții, respectiva instanță a arătat că aceasta este situația atunci când persoana a fost obligată să părăsească zona de operațiuni a acestui organism, întrucât securitatea sa personală era grav amenințată și când UNRWA nu avea posibilitatea de a garanta conformitatea condițiilor de viață ale persoanei în cauză cu misiunea cu care UNRWA este însărcinată.

17. În aceste condiții, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curtii următoarele întrebări preliminare:

- „1) Independent de dispozițiile de drept național care autorizează, în anumite condiții, șederea unui străin ca urmare a stării sale de sănătate și care îl protejează, dacă este cazul, de o măsură de îndepărtare, dispozițiile articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95/UE trebuie interpretate în sensul că un [apatrid de origine palestiniană] bolnav, care, după ce a recurs efectiv la protecția sau la asistența UNRWA, părăsește statul sau teritoriul situat în zona de intervenție a acestui organism în care avea reședința obișnuită pentru motivul că nu poate avea acolo un acces suficient la îngrijirile și la tratamentele pe care le necesită starea sa de sănătate, iar această nesuportare a îngrijirilor implică un risc real pentru viața sau integritatea sa fizică, poate fi considerat ca aflându-se într-o stare personală de insecuritate gravă și într-o situație în care UNRWA se află în imposibilitatea de a-i asigura condiții de viață conforme misiunii care îi revine?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ, ce criterii – referitoare de exemplu la gravitatea bolii sau la natura îngrijirilor necesare – permit identificarea unei asemenea situații?”

⁶ În cererea de decizie preliminară, sunt utilizați termenii „îngrijiri medicale terțiare”. Acești termeni trebuie înțeleși, după cum au explicat părțile în cauză și părțile interesate în ședință, în sensul că se referă la îngrijiri medicale care implică metode de diagnostic, proceduri și tratamente avansate și complexe.

18. Cererea de decizie preliminară din 22 martie 2022 a fost înregistrată la grefa Curții la 3 mai 2022. SW, guvernele belgian și francez, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise. SW, guvernul francez și Comisia au fost reprezentate la ședința care a avut loc la 26 ianuarie 2023.

IV. Analiză

19. Articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, care pune în aplicare și încorporează în dreptul Uniunii conținutul articolului 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva⁷, conține atât o *clauză de excludere*, cât și o *clauză de includere*⁸.

20. Pe de o parte, acesta prevede că, în cazul în care o persoană intră în domeniul de aplicare al articolului 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva – *in casu*, pentru că este un apatrid de origine palestiniană care este plasat sub protecția sau asistența UNRWA –, aceasta este exclusă de la acordarea statutului de „refugiat” în temeiul Directivei 2011/95, în același mod în care o astfel de persoană este de asemenea exclusă de la recunoașterea statutului de „refugiat” în temeiul Convenției de la Geneva⁹.

21. Pe de altă parte, în cazul în care se poate considera că această protecție sau asistență „a încetat”, o atare persoană „[poate] beneficia *ipso facto* de dispozițiile” acestei directive (în același mod în care va beneficia *ipso facto* și de regimul prevăzut de Convenția de la Geneva). Din această *lex specialis* rezultă că clauza de excludere cuprinsă la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 încetează să se aplice unui apatrid de origine palestiniană numai dacă se poate considera că protecția sau asistența acordată de UNRWA „a încetat”. Atunci când aceasta este situația, persoana în cauză trebuie considerată însă ca fiind „refugiat” în sensul acestei directive, beneficiind „de drept” de regimul aplicabil refugiaților în temeiul aceleiași directive¹⁰, fără a fi necesar să îndeplinească cerințele care se aplică altor solicitanți de azil¹¹. După cum a arătat avocatul general Mengozzi în Concluziile prezentate în cauza Alheto¹², persoanele care intră în domeniul de aplicare al articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 sunt *deja recunoscute drept refugiați* de comunitatea internațională. Motivul pentru care acestora li se

⁷ Potrivit considerentului (3) al Directivei 2011/95, sistemul de azil al Uniunii este fondat pe „punerea integrală și globală în aplicare a Convenției de la Geneva”, iar o serie de dispoziții ale acestei directive fac trimitere la dispozițiile respectivei convenții sau reproduc conținutul acesteia. În plus, articolul 18 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) prevede că „dreptul de azil este garantat cu respectarea normelor prevăzute de Convenția de la Geneva”, iar în temeiul articolului 78 alineatul (1) TFUE, politica comună în domeniul dreptului de azil „trebuie să fie în conformitate” cu această convenție. Rezultă că, deși Uniunea nu este semnatară a Convenției de la Geneva, cadrul juridic al Uniunii în materie de azil trebuie interpretat în conformitate cu această convenție (a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Bolbol, punctul 37).

⁸ A se vedea în acest sens Hotărârea Alheto, punctul 87. În această hotărâre, Curtea a desemnat clauza de excludere drept „cauză de excludere de la recunoașterea statutului de refugiat”, iar clauza de includere drept „cauză de încetare a aplicării cauzei de excludere”. Pentru simplificare, preferăm să utilizăm în schimb termenii „clauză de excludere” și „clauză de includere”.

⁹ Clauza de excludere se aplică numai persoanelor care au recurs *efectiv* la protecția sau la asistența oferită de UNRWA. Aceasta nu poate viza persoanele care sunt sau au fost eligibile pentru a beneficia de protecție sau de asistență din partea acestui organism, dar care nu au beneficiat efectiv de aceasta (a se vedea Hotărârea Bolbol, punctul 51).

¹⁰ A se vedea Hotărârea Abed El Karem El Kott și alții, punctul 71.

¹¹ În special, persoana în cauză nu trebuie să demonstreze o temere bine fondată de a fi persecutată, în sensul articolului 2 litera (d) din Directiva 2011/95. Cu toate acestea, autoritățile naționale trebuie să verifice în continuare că ea nu se încadrează în sfera de aplicare a uneia sau alteia dintre cauzele de excludere prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (b), la articolul 12 alineatul (2) și la articolul 12 alineatul (3) din această directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea Alheto, punctul 86 și jurisprudența citată). În plus, persoana trebuie să depună în continuare o cerere de acordare a statutului de refugiat. Astfel, faptul că persoanele în cauză beneficiază *ipso facto* de Directiva 2011/95 *nu* implică un drept necondiționat de a li se recunoaște statutul de refugiat (a se vedea Hotărârea Abed El Karem El Kott și alții, citată anterior, punctul 75).

¹² C-585/16, EU:C:2018:327, punctul 36.

aplică clauza de excludere prevăzută de această dispoziție este acela că ei beneficiază deja de un program special de protecție încredințat unei agenții sau unui organism al ONU (*in casu*, UNRWA).

22. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă clauza de includere prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 *se poate aplica* unui apatrid de origine palestiniană care a fost plasat sub protecția sau asistența UNRWA și care se află în imposibilitatea de a avea acces, în zona de operațiuni a acestui organism, la tratamentul medical pe care îl impune starea sa de sănătate. Prin intermediul celei de a doua întrebări, care depinde de răspunsul pe care Curtea îl va da la prima întrebare, sunt solicitate orientări cu privire la criteriile pe care instanțele naționale trebuie să le aplice pentru a identifica, printre situațiile menționate, acele situații cărora li se *aplică efectiv* clauza menționată.

23. Vom examina pe rând fiecare dintre aceste întrebări.

A. Prima întrebare: se poate aplica clauza de includere?

24. Înainte de a analiza problema ridicată de prima întrebare, am dori să facem câteva observații introductive de natură contextuală cu privire la situația juridică excepțională a apatrizilor de origine palestiniană care au recurs la protecția sau la asistența UNRWA.

1. Situația juridică excepțională a apatrizilor de origine palestiniană care au recurs la protecția sau la asistența UNRWA

25. Până în prezent și în pofida faptului că articolul 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva este formulat în termeni generali¹³, este evident că clauza de excludere cuprinsă la această dispoziție, care o reflectă pe cea care figurează la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, nu se aplică decât persoanelor care sunt plasate sub protecția sau asistența UNRWA, și anume apatrizii de origine palestiniană aflați în zona de operațiuni a acestui organism, care au recurs efectiv de această protecție sau asistență.

26. Aceste persoane sunt supuse unui regim *unic*, întrucât fac parte din singura categorie de persoane care sunt excluse de la recunoașterea statutului de refugiat în temeiul acestei convenții și al acestei directive în virtutea dispozițiilor respective.

27. Astfel cum a arătat avocata generală Sharpston¹⁴, articolul 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva a fost redactat într-un context specific. Acesta a fost redactat la scurt timp după conflictul israeliano-arab din anul 1948, cu scopul, printre altele, de a preveni un exod în masă din zona geografică ce a alcătuit Palestina și de a evita o suprapunere a competențelor UNHCR cu UNRWA¹⁵. Excluderea apatrizilor de origine palestiniană din această convenție a fost justificată de faptul că aceste persoane ar fi trebuit să beneficieze de un nivel de protecție adecvat și echivalent din partea UNRWA în zona sa de operațiuni și, ca atare, nu aveau, în principiu, niciun motiv să se prevaleze de protecția conferită de acest instrument¹⁶.

¹³ Articolul 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva nu se referă în mod specific la UNRWA. În schimb, aceasta menționează, mai general, „organisme sau instituții ale Organizației Națiunilor Unite, altele decât [UNHCR]”.

¹⁴ A se vedea Concluziile avocatei generale Sharpston prezentate în cauza Bolbol (C-31/09, EU:C:2010:119, punctul 41).

¹⁵ *Ibidem*, punctul 43.

¹⁶ A se vedea punctul 21 de mai sus.

28. În plus, tratamentul unic al apatrizilor de origine palestiniană nu era destinat inițial să dureze decât pentru o perioadă limitată. Obiectivul articolului 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva a fost acela de a se asigura că acești apatrizi beneficiază în continuare de protecție până la soluționarea definitivă a situației lor în conformitate cu rezoluțiile relevante adoptate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite¹⁷. Cu toate acestea, nu s-a găsit încă o soluție în această privință. Acesta este motivul pentru care articolul 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva este încă în vigoare, iar conținutul său se reflectă la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95.

29. Odată făcute aceste precizări, subliniem că, în contextul aplicării Directivei 2011/95, regimul unic căruia îi sunt supuși apatrizii de origine palestiniană privește numai posibilitatea de a li se acorda statutul de refugiat, iar nu protecția subsidiară¹⁸.

30. În acest context, amintim că Convenția de la Geneva și Directiva 2011/95 impun ca persoanelor care obțin efectiv statutul de refugiat în temeiul acestor instrumente să li se acorde o serie de drepturi de către statul lor gazdă și/sau de către statul membru gazdă. Aceste drepturi trebuie acordate la același nivel cu cel garantat resortisanților aceluși stat sau stat membru sau, cel puțin, la același nivel ca și cel garantat străinilor din același stat sau din același stat membru¹⁹. În ceea ce privește îngrijirea sănătății, observăm că articolul 30 din Directiva 2011/95 prevede că „beneficiarii de protecție internațională”, și anume atât „refugiații”, cât și „beneficiarii de protecție subsidiară”, în sensul acestei directive, au dreptul de a avea acces la îngrijirea sănătății în *aceleași* condiții de acces ca cele aplicabile resortisanților statelor membre.

31. Apatrizii de origine palestiniană care au recurs la protecția sau la asistența UNRWA nu au dreptul, ca urmare a situației lor juridice speciale, să se prevaleze de această dispoziție *decât dacă și atunci când* se stabilește că protecția sau asistența acordată de UNRWA a „încetat” în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (a) din această directivă sau *decât dacă și atunci când* li se acordă protecție subsidiară.

2. Când trebuie să se considere că protecția sau asistența UNRWA a „încetat”: jurisprudența Curții

32. Curtea a clarificat deja mai multe aspecte referitoare la interpretarea articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95. În special, aceasta a precizat că trebuie să se considere că „protecția sau asistența” UNRWA, în sensul acestei dispoziții, a „încetat” în toate situațiile în care el *nu este în măsură* să își îndeplinească misiunea²⁰. În această privință, este suficient ca respectiva încetare să aibă loc din „orice motive”, după cum indică însuși articolul 12 alineatul (1) litera (a) din această directivă.

¹⁷ A se vedea Hotărârea *Abed El Karem El Kott și alții*, punctul 62.

¹⁸ *Ibidem*, punctul 68.

¹⁹ A se vedea, de exemplu, libertatea religioasă (articolul 4 din Convenția de la Geneva), accesul la instanțe, asistența judiciară și scutirea de obligația de a constitui o garanție pentru cheltuielile de judecată (articolul 16), asistența publică (articolul 23), precum și legislația muncii și a securității sociale [articolul 24 alineatul (1)].

²⁰ A se vedea Hotărârea *Abed El Karem El Kott și alții*, punctul 56.

33. Elaborând asupra semnificației acestor termeni („orice motive”), Curtea a statuat că ei nu se referă numai la evenimente care afectează în mod direct UNRWA (de exemplu, dizolvarea acestui organism). Într-adevăr, motivul pentru care o atare protecție sau asistență a încetat poate fi atribuit, în sens mai larg, unor împrejurări care au forțat persoana în cauză să părăsească zona de operațiuni a UNRWA și care sunt independente de voința acestei persoane²¹.

34. În această privință, Curtea a precizat de asemenea că trebuie să se considere că o persoană a fost obligată să părăsească zona de operațiuni a UNRWA dacă, pe baza unei aprecieri individuale a tuturor elementelor relevante²², devine evident că se află într-o stare personală de insecuritate gravă (primul criteriu) și dacă UNRWA nu este în măsură să îi asigure, în zona respectivă, condiții de viață conforme misiunii cu care acesta din urmă este însărcinat (al doilea criteriu)²³.

35. Toate părțile din litigiul principal și toate părțile interesate din prezenta cauză sunt de acord că aceste două criterii sunt cele în lumina cărora trebuie apreciată situația din litigiul principal pentru a stabili dacă protecția sau asistența de care SW a beneficiat din partea UNRWA a „încetat” în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 și, prin urmare, dacă acestuia trebuie să i se acorde statutul de refugiat. Subliniem că aceleași criterii sunt menționate de instanța de trimitere în prima sa întrebare ca fiind criteriile relevante pe baza cărora trebuie efectuată respectiva apreciere.

3. Aplicarea clauzei de includere în cazurile referitoare la imposibilitatea de a obține acces la tratament medical în zona de operațiuni a UNRWA

a) Primul criteriu: stare personală de insecuritate gravă

36. Este evident, în opinia noastră, că primul criteriu, și anume dacă persoana se află într-o stare personală de insecuritate gravă, *poate* fi îndeplinit în anumite cazuri în care acesteia îi este imposibil să aibă acces la tratament medical în zona de operațiuni a UNRWA.

37. În această privință, putem admite cu ușurință că noțiunea de „securitate personală” pare, la prima vedere, să se refere la situații care implică amenințări externe, iar nu interne, pentru o persoană. Pare mai ușor de imaginat că starea personală de insecuritate gravă intervine într-o situație care implică un dezastru natural (cum ar fi o inundație sau un cutremur) sau în care, după cum susțin guvernele belgian și francez, vătămarea este *cauzată în mod intenționat* de o altă persoană, entitate sau forță²⁴, spre deosebire de cazul în care principala cauză a vătămării persoanei o reprezintă o afecțiune medicală *care survine în mod natural*. Cu toate acestea, în opinia noastră și așa cum susține Comisia, această noțiune este suficient de largă pentru a cuprinde și astfel de situații de natură internă în care o persoană este supusă unei vătămări care

²¹ *Ibidem*, punctele 58 și 59. Din motive de exhaustivitate, adăugăm că Curtea a statuat că, desigur, o simplă absență din această zonă sau decizia voluntară de a o părăsi nu poate fi calificată ca încetare a protecției sau a asistenței.

²² În această privință, trebuie să se țină seama de împrejurările relevante astfel cum se prezintă ele nu numai în momentul plecării respectivei persoane din zona de operațiuni a UNRWA, ci și în momentul în care autoritățile administrative competente examinează o cerere de acordare a statutului de refugiat sau autoritățile judiciare în cauză statuează cu privire la calea de atac îndreptată împotriva unei decizii de refuz al acordării unui asemenea statut [a se vedea Hotărârea Secretary of State for the Home Department (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană), punctul 58].

²³ A se vedea Hotărârea Abed El Karem El Kott și alții, punctul 63.

²⁴ De exemplu, în situațiile din procedura care a condus la pronunțarea Hotărârii Abed El Karem El Kott și alții, persoanele în cauză au fost izolate, maltratate, arestate în mod arbitrar, torturate sau umilite de soldații libanezi, iar locuința lor a fost incendiată sau distrusă și/sau au primit amenințări cu moartea.

nu este cauzată în mod intenționat sau provocată din exterior, ci survine în mod natural și este doar agravată de factori externi (de exemplu, imposibilitatea UNRWA de a garanta condiții materiale decente sau de a asigura îngrijiri medicale adecvate)²⁵.

38. Într-adevăr, Curtea a arătat deja că poate exista o stare personală de insecuritate gravă în situația în care o persoană susține că nu poate avea acces la educație sau la asistență medicală adaptată nevoilor sale, având în vedere handicapul grav cu care s-a născut²⁶. Noțiunea de „securitate personală” a fost, așadar, deja aplicată în situații în care *cauza principală sau originală* a vătămării persoanei nu este externă, ci este legată de un handicap sau de o afecțiune medicală congenitală sau, în sens mai larg, care survine în mod natural și este pur *internă* persoanei respective²⁷ și în care numai *cauza agravantă* a acestei vătămări, imposibilitatea de a avea acces la îngrijiri sau la tratamente medicale este legată de elemente *externe* persoanei în cauză²⁸.

39. În această privință, este clar că nu numai *cauza primară* a vătămării persoanei poate fi pur internă, ci de asemenea, în sens mai larg, *motivul extern* pentru care această vătămare este agravată (și anume, motivul extern pentru care persoana nu poate avea acces la îngrijirile sau la tratamentele medicale necesare în zona de operațiuni a UNRWA) este *irrelevant*. Este posibil ca acest acces să fi fost retras în mod intenționat sau ca îngrijirile sau tratamentele medicale necesare să fi devenit pur și simplu indisponibile din cauza lipsei resurselor materiale sau a fondurilor UNRWA sau din orice alt motiv (cu excepția, din nou, a celor asupra cărora persoana în cauză deține controlul și care nu îi sunt exterioare). Contrar celor susținute de guvernele belgian și francez, nu este necesar să se stabilească faptul că UNRWA sau statul pe teritoriul căruia își desfășoară activitatea acest organism *intenționa să cauzeze o vătămare* acestei persoane, privând-o de îngrijirile medicale necesare, printr-o acțiune sau printr-o omisiune²⁹. O atare considerație nu este o condiție prealabilă³⁰.

40. Desigur, pe lângă existența unor amenințări la adresa siguranței personale, este clar că trebuie îndeplinite încă două cerințe. În primul rând, amenințările trebuie să fie de așa natură încât să se poată stabili o „insecuritate gravă” privind starea personală și, în al doilea rând, vătămările pe care persoana le-ar suferi dacă ar rămâne în zona de operațiuni a UNRWA trebuie să fie severe (în caz contrar, nu este posibil să se considere că astfel de amenințări sunt suficient de grave pentru a

²⁵ Înțelegem că guvernul belgian consideră că, în principiu, sunt relevante numai amenințările sau deficiențele care afectează apatrizii de origine palestiniană *ca grup* sau cele care sunt de natură sistemică (spre deosebire de amenințările individuale sau izolate). O asemenea interpretare restrictivă este, în opinia noastră, eronată. Astfel, dacă ar fi urmată abordarea acestui guvern, atunci evaluarea individuală pe care autoritățile naționale trebuie să o efectueze ar deveni inutilă. În plus, Curtea a confirmat deja că este suficient să se demonstreze că asistența sau protecția UNRWA a încetat efectiv pentru orice motive, printre care figurează „motive obiective sau legate de situația individuală a persoanei menționate” [a se vedea Hotărârea Secretary of State for the Home Department (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană), punctul 72].

²⁶ *Ibidem*, punctele 24 și 50.

²⁷ După cum a arătat reclamantul din litigiul principal, „sănătatea” și „handicapul” fac parte din „situația personală” pe baza căreia un apatrid de origine palestiniană poate beneficia de dreptul de a obține statutul de refugiat, în Principiile directe privind protecția internațională nr. 13, punctul 24, elaborate de UNHCR.

²⁸ În opinia noastră, este important ca starea de sănătate a persoanei să fie agravată de asemenea factori externi. Lucrurile stau diferit în opinia noastră atunci când nu există absolut niciun tratament sau niciun fel de îngrijiri medicale care ar putea atenua durerea sau suferința persoanei sau dacă aceasta refuză pur și simplu să urmeze tratamentul medical necesar (caz în care factorul agravant este intern, iar nu extern).

²⁹ A se vedea Hotărârea Secretary of State for the Home Department (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană), punctele 70 și 71.

³⁰ Adăugăm că jurisprudența Curții pe care se întemeiază aceste guverne, potrivit căreia, în esență, unei persoane care suferă de o boală gravă nu trebuie să i se acorde protecție internațională pentru simplul motiv că nu poate beneficia de un tratament adecvat în țara sa de origine, cu excepția cazului în care este *in mod intenționat* privată de un astfel de tratament [a se vedea Hotărârea din 18 decembrie 2014, M'Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, punctul 36)] nu privește apatrizii de origine palestiniană, ci alți solicitanți de azil. După cum am arătat la punctele 26-28 de mai sus, apatrizii de origine palestiniană nu se află în aceeași situație și nici nu sunt supuși aceluiași cerințe ca și ceilalți solicitanți de azil.

afecta „securitatea personală”). În ceea ce privește prima dintre aceste cerințe, și anume existența unei „insecurități grave”, este clar, în opinia noastră, că termenii „insecuritate gravă” se raportează la *caracterul real al riscului* ca amenințările relevante la adresa securității personale să se materializeze efectiv și ca securitatea persoanei să fie afectată dacă aceasta urmează să rămână în zona de operațiuni a UNRWA. Precizăm că suntem de acord cu reclamantul din litigiul principal că amenințările nu pot fi doar ipotetice. Acestea trebuie să fie suficient de *reale*, astfel încât să genereze un risc serios de afectare a securității sale personale.

41. În ceea ce privește a doua dintre aceste cerințe, și anume dacă vătămările suferite sunt suficient de grave pentru a se putea considera că amenințările afectează „securitatea personală”, vom prezenta mai detaliat pragul care se impune în această privință în răspunsul nostru la a doua întrebare de mai jos. Cu toate acestea, este suficient să precizăm pentru moment că cel puțin *unele* cazuri care implică imposibilitatea de a avea acces la tratamentul medical necesar, în special cele în care, în absența acestui tratament, persoana în cauză se află într-o situație de viață și de moarte, vor îndeplini, în opinia noastră, acest prag referitor la gravitatea vătămărilor.

42. În această privință, observăm că, de exemplu, Comisia consideră că situația lui SW reprezintă unul dintre aceste cazuri. Amintim că SW suferă de o afecțiune genetică gravă. Sub rezerva verificării de către instanțele naționale, se pare, acest aspect nefiind de altfel contestat de părțile din litigiul principal, că, în cazul în care SW nu are acces la tratamentul medical necesar, speranța sa de viață și șansele sale de supraviețuire vor fi reduse în mod semnificativ. Cu siguranță, în astfel de împrejurări, vătămările suferite trebuie considerat grave.

43. După ce am făcut aceste precizări și am explicat motivele pentru care considerăm că o persoană se poate afla într-o stare personală de insecuritate gravă în situația în care susține că nu poate avea acces la îngrijiri medicale adaptate nevoilor sale în zona de operațiuni a UNRWA, vom prezenta două observații suplimentare.

44. În primul rând, considerăm, tot contrar celor susținute de guvernele belgian și francez, că, pentru a stabili că o persoană se află într-o stare personală de insecuritate gravă, nu este necesar să se aprecieze dacă o persoană precum SW are o „temere bine întemeiată de a fi persecutat[ă]” sau se confruntă cu „un risc real de a fi supus[ă] unor vătămări grave” în sensul articolului 5 alineatul (1) și al articolului 6 din Directiva 2011/95. Cerința ca o persoană să se afle într-o stare personală de insecuritate gravă nu este legată, după cum a explicat Comisia, de existența unei „temeri bine întemeiate de a fi persecutat[ă] sau [a] unui risc real de a fi supus[ă] unor vătămări grave”, în sensul acestor dispoziții, care, printre altele, privesc doar persecuția sau vătămările grave din partea anumitor actori.

45. În caz contrar, un apatrid de origine palestiniană precum SW ar trebui să demonstreze, pentru a se încadra în domeniul de aplicare al clauzei de includere prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din această directivă, că îndeplinește aceleași condiții ca persoanele care nu intră în domeniul de aplicare al respectivei dispoziții. Acest lucru ar contrazice sensul de *lex specialis* care figurează în această dispoziție, potrivit căreia o persoană care intră sub incidența dispoziției menționate beneficiază *ipso facto* de statutul de „refugiat” dacă poate dovedi că protecția sau asistența acordată de UNRWA a „încetat”, fără a trebui să îndeplinească condițiile generale enumerate în această directivă, care se aplică numai altor solicitanți de azil³¹. În plus, astfel, s-ar confunda, în esență, aceste două aspecte juridice foarte distincte.

³¹ A se vedea punctul 21 de mai sus.

46. În al doilea rând, dorim să precizăm de asemenea că, pentru a stabili că persoana se află într-o stare personală de insecuritate gravă, nu este necesar să se aprecieze în mod sistematic dacă o atare insecuritate gravă există, pentru persoana în cauză, pe fiecare dintre teritoriile în care UNRWA își desfășoară activitatea. Acest lucru ar fi întru totul nerezonabil. Dimpotrivă, este doar necesar să se ia în considerare *toate* sectoarele zonei de operațiuni a UNRWA în care persoana în cauză are posibilitatea *concretă* de a avea acces și de a rămâne în siguranță³².

b) Al doilea criteriu: cu privire la imposibilitatea UNRWA de a asigura că condițiile de viață ale persoanei în zona de operațiuni a organismului menționat sunt conforme misiunii cu care acesta este însărcinat

47. În ceea ce privește al doilea criteriu, și anume imposibilitatea UNRWA de a asigura că condițiile de viață ale persoanei în zona de operațiuni a acestui organism vor fi conforme misiunii care îi revine, observăm că schimbul de argumente dintre părțile din litigiul principal și părțile interesate din prezenta cauză s-a axat pe modul în care trebuie înțeleasă „misiunea” UNRWA, în general (1), și, în ceea ce privește nevoile medicale sau de sănătate, în special (2).

48. Guvernul francez consideră în această privință că misiunea UNRWA include *numai* furnizarea de îngrijiri medicale primare, de bază și exclude furnizarea de tratamente medicale specializate, mai complexe, precum cele de care are nevoie SW. În opinia sa, nu se poate considera că misiunea UNRWA a „încetat”, în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, într-o situație în care un apatrid de origine palestiniană se confruntă cu imposibilitatea de a avea acces la tratamente medicale relativ neobișnuite și/sau complexe și care depășesc astfel de îngrijiri medicale de bază.

49. Vom explica mai jos de ce nu suntem de acord.

1) Misiunea UNRWA, în general

50. Pentru început, amintim că UNRWA este finanțată în principal prin contribuții voluntare din partea statelor membre ale Organizației Națiunilor Unite. Prin urmare, *capacitatea sa operațională* variază în funcție de deciziile periodice luate de statele membre respective, care pot varia, bineînțeles, în timp, în funcție de constrângerile bugetare și de o serie de alți factori. În opinia noastră, această împrejurare nu înseamnă totuși că *misiunea* UNRWA însăși variază concomitent cu această capacitate operațională. Într-adevăr, cele două sunt foarte diferite: „capacitatea operațională” se referă la „mijloacele” disponibile, în timp ce „misiunea” se referă la „scopul principal” (sau *raison d'être*) al UNRWA. În general, mijloacele de acțiune se pot schimba adesea, dar scopul principal ar trebui să fie oarecum fixat în timp și ar trebui să fie durabil.

51. În opinia noastră, acest scop principal sau *raison d'être* al UNRWA, care este fixat în timp și durabil, a fost cel pe care Curtea a intenționat să îl illustreze atunci când a făcut referire la „misiunea” UNRWA ca element relevant pentru a stabili dacă respectivul organism nu este în măsură să asigure unui refugiat palestinian, în zona sa de operațiuni, condiții de viață conforme *misiunii* cu care este însărcinat și, în consecință, dacă se aplică clauza de includere de la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95. Aspectul dacă UNRWA dispune de mijloace materiale suficiente, precum și capacitatea sa operațională nu se referă la sfera misiunii în sine, ci la posibilitatea (imposibilitatea) acestui organism de a efectua misiunea respectivă.

³² A se vedea Hotărârea Bundesrepublik Deutschland (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană), punctul 67.

52. În acest context, amintim că, astfel cum a subliniat Comisia, misiunea UNRWA (și anume, scopul său principal) nu este prevăzută în niciun statut, ci decurge din rezoluțiile relevante ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Astfel, misiunea menționată nu poate fi dedusă dintr-o sursă unică. În plus, formularea utilizată în diferitele rezoluții ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite în această privință este destul de largă. În special, în conformitate cu Rezoluția nr. 74/83 a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 13 decembrie 2019, UNRWA trebuie să își desfășoare operațiunile „pentru bunăstarea, protecția și dezvoltarea umană a refugiaților palestinieni” în general.

53. Această formulare a fost invocată de Curte în jurisprudența sa, în care a arătat că UNRWA a fost instituită pentru a proteja și pentru a asista persoanele înregistrate la acest organism „în scopul de a servi bunăstării [lor] ca [refugiați]”³³.

54. Curtea a precizat de asemenea că, după cum reiese din lectura mai multor rezoluții ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, obiectivul care stă la baza regimului specific aplicabil apatrizilor de origine palestiniană este de a asigura că acest grup de persoane continuă să beneficieze de protecție și că aceste persoane beneficiază de o protecție sau de o asistență *efectivă*, nu doar de garantarea existenței unui organism sau a unei instituții însărcinate cu furnizarea acestei asistențe sau protecții³⁴. În consecință, se pare că Curtea înțelege misiunea UNRWA ca incluzând furnizarea unei protecții sau a unei asistențe *efective* (iar nu doar *abstracte*) persoanelor înregistrate la aceasta în vederea promovării „bunăstării” lor.

55. În lumina acestor considerații, vom analiza în continuare în mod specific ce include „misiunea” UNRWA în ceea ce privește nevoile medicale sau de sănătate ale unor astfel de persoane.

2) Misiunea UNRWA în ceea ce privește nevoile medicale sau de sănătate în special

56. Având în vedere că misiunea UNRWA de a oferi protecție sau asistență *efectivă* persoanelor care sunt înregistrate la aceasta nu este clar definită și nu poate fi dedusă dintr-o singură sursă, Curtea a solicitat părților și părților interesate, în ședință, să precizeze ce presupune misiunea UNRWA în ceea ce privește nevoile medicale sau de sănătate ale unor astfel de persoane.

57. În răspunsurile lor, părțile și părțile interesate au făcut, toate, referire la ceea ce este inclus în Rezoluția nr. 74/83 a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 13 decembrie 2019, din care deduc că misiunea UNRWA constă în acordarea unui „ajutor [*efectiv*] pentru a face față nevoilor [...] fundamentale în materie de sănătate”. Cu toate acestea, părțile și părțile interesate au înțeles acești termeni în mod diferit.

58. Astfel, pe de o parte, reclamantul din litigiul principal, cu care Comisia este de acord, a subliniat că nu este important să se examineze dacă un anumit tip de tratament medical este inclus sau exclus din misiunea UNRWA în general. Trebuie să se adopte o abordare teleologică, punându-se accentul mai curând pe gradul de protecție sau de asistență care trebuie acordat apatrizilor de origine palestiniană în zona de operațiuni a UNRWA, și să se evalueze, în fiecare

³³ A se vedea Hotărârea Alheto, punctul 84, și Hotărârea Bundesrepublik Deutschland (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană), punctul 48.

³⁴ A se vedea în acest sens Hotărârea Abed El Karem El Kott și alții, punctul 60.

caz în parte, dacă nevoile medicale sau de sănătate specifice ale persoanei în cauză sunt satisfăcute, ținând cont de acest nivel. Tipul de tratament medical, chiar dacă este foarte specializat, este lipsit de relevanță.

59. Pe de altă parte, guvernul francez a susținut, așa cum am arătat deja la punctul 48 de mai sus, că „ajutorul pentru a face față nevoilor [...] fundamentale în materie de sănătate” include numai furnizarea de îngrijiri medicale primare de bază³⁵. Acest guvern consideră că UNRWA nu este responsabilă de furnizarea unui tratament medical care este mai complex sau specializat.

60. Nu suntem de acord cu acest punct de vedere. Considerăm că guvernul francez confundă misiunea UNRWA de ajutor *efectiv* pentru a răspunde *nevoilor medicale sau de sănătate* de bază (care urmărește să asigure, conform unei abordări axate pe obiective, iar nu pe resurse, că nevoile medicale sau de sănătate de bază ale persoanelor înregistrate la UNRWA sunt satisfăcute, oricare ar fi mijloacele necesare în acest scop), cu obligația de a furniza *îngrijiri medicale* de bază, și anume obligația de a pune la dispoziția aceluiași persoane anumite resurse medicale minime (de exemplu, prin punerea la dispoziție a unor truse de prim ajutor sau a unor medicamente de bază, care nu sunt complexe sau specializate).

61. În această privință, considerăm că, desigur, UNRWA nu poate garanta accesul la orice tip de medicament sau de tratament disponibil. Cu toate acestea, potrivit misiunii sale de le acorda „ajutor pentru a face față nevoilor [...] fundamentale în materie de sănătate”, aceasta trebuie să ajute *în mod efectiv* persoanele înregistrate la ea să aibă acces la îngrijirile medicale sau la tratamentele necesare pentru a răspunde nevoilor lor de sănătate sau medicale de bază – în special atunci când aceste îngrijiri sau tratamente sunt esențiale pentru combaterea unei afecțiuni medicale care, în lipsa lor, ar putea din nefericire să cauzeze un deces. În secțiunea B de mai jos, ca parte a răspunsului nostru la a doua întrebare, vom detalia nivelul de gravitate necesar în această privință pentru a arăta ceea ce se consideră a reprezenta o nevoie fundamentală în materie de sănătate. Cu toate acestea, putem afirma deja, în acest stadiu, că, în cazul în care o persoană se află într-o situație de viață sau de moarte, astfel cum pare să fie cazul lui SW³⁶, întrucât UNRWA nu poate să o ajute sau nu o ajută *în mod efectiv* să aibă acces la îngrijirile medicale sau la tratamentele necesare bolii sau afecțiunii de care suferă, atunci trebuie să se considere că UNRWA nu este în măsură să asigure că nevoile fundamentale medicale sau de sănătate ale persoanei în cauză vor fi satisfăcute și, prin urmare, că „condițiile de viață în zona de operațiuni a respectivului organism vor fi conforme misiunii cu care acesta este însărcinat”.

62. Precizăm că putem accepta cu ușurință că tratamentul medical la care trebuie să aibă acces SW este oarecum complex și/sau specializat. Informațiile din dosar indică faptul că SW are nevoie nu numai de transfuzii de sânge, ci și de un medicament specializat, care este disponibil numai la un anumit cost (pe care UNRWA susține că nu îl poate suporta). Or, în opinia noastră, complexitatea tratamentului, faptul că el este scump sau caracterul său specializat nu este relevant pentru *sfera misiunii* UNRWA înseși, ci mai curând pentru aspectul dacă este sau nu posibil ca acest organism să își îndeplinească misiunea³⁷.

³⁵ Remarcăm că, în conformitate cu scrisoarea UNRWA din 22 septembrie 2021 adresată UNHCR, care descrie mandatul și serviciile UNRWA (disponibilă la următoarea adresă: https://www.unrwa.org/resources/about-unrwa/UNRWA_letter_to_UNHCR), se pare că serviciile UNRWA includ, printre altele, furnizarea de servicii de învățământ de bază și de îngrijiri medicale primare. La prima vedere, îngrijirile medicale terțiare nu par, așadar, să fie incluse, dar, în opinia noastră, această lacună nu conduce în mod necesar la un răspuns negativ la prima întrebare.

³⁶ Desigur, este de competența instanțelor naționale să verifice acest aspect.

³⁷ A se vedea punctele 51 și 52 de mai sus.

63. În această privință, amintim că, pentru a stabili dacă UNRWA „nu este în măsură să [...] asigure [unei persoane], în zona [sa de operațiuni], condiții de viață conforme misiunii cu care [acest organism] este însărcinat”, autoritățile administrative sau judiciare competente trebuie să aprecieze dacă persoana în cauză va putea sau nu va putea beneficia *efectiv de protecția sau de asistența necesară*³⁸. Faptul că UNRWA nu este deloc în măsură să ofere protecția sau asistența necesară pentru a răspunde nevoilor fundamentale medicale sau de sănătate ale persoanei în cauză sau că poate face acest lucru, însă nu în mod efectiv (de exemplu, întrucât medicamentul sau tratamentul nu este ușor accesibil sau UNRWA nu dispune de resurse financiare ori bugetare în acest scop) este relevant pentru a decide dacă o astfel de imposibilitate poate fi stabilită, dar nu exclude situația din sfera misiunii UNRWA³⁹.

4. Concluzie cu privire la prima întrebare

64. Având în vedere constatările pe care tocmai le-am făcut, considerăm că cele două criterii, enunțate la punctul 34 din prezentele concluzii, utilizate pentru a stabili dacă protecția sau asistența UNRWA a „încetat” în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, pot fi îndeplinite într-o situație în care un apatrid de origine palestiniană, care a recurs la protecția sau la asistența UNRWA, se confruntă cu imposibilitatea de a avea acces la tratamentul medical pe care starea sa de sănătate îl impune, în zona de operațiuni a acestui organism. În consecință, o atare situație poate intra în domeniul de aplicare – și nu este exclusă din acesta – al clauzei de includere prevăzute de această dispoziție.

65. Considerații de ordin practic întăresc, în opinia noastră, această interpretare. Astfel, în cazul în care Curtea ar decide în mod diferit, atunci nu numai că o persoană aflată în situația lui SW nu ar beneficia *ipso facto* de această directivă [în virtutea clauzei de includere de la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95], ci ar fi de asemenea împiedicată să solicite statutul de „refugiat” în temeiul *oricăreia* dintre celelalte dispoziții ale Directivei 2011/95, întrucât ar fi exclusă din domeniul de aplicare al respectivei directive în ansamblul său, în aplicarea clauzei de excludere prevăzute de aceasta. Cu alte cuvinte, persoana menționată s-ar afla într-o situație mai puțin favorabilă decât cea de care beneficiază alți solicitanți de azil [cei cărora nu li se aplică articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95], întrucât aceste alte persoane ar putea cel puțin să se prevaleze de aceste condiții generale pentru a solicita statutul de refugiat, în timp ce ea nu ar fi în măsură să facă acest lucru. În opinia noastră, această soluție ar fi în mod clar contrară obiectivului articolului 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva, pe care l-am amintit la punctul 27 din prezentele concluzii, și care este acela de a garanta protecția și asistența apatrizilor de origine palestiniană.

66. Acestea fiind spuse, considerăm că un răspuns afirmativ la prima întrebare nu înseamnă că toți apatrizii de origine palestiniană care se limitează la a se plânge de îngrijirile medicale pe care le primesc (sau pe care nu le primesc) în zona de operațiuni a UNRWA au *ipso facto* dreptul de a le fi recunoscut statutul de refugiat în temeiul Directivei 2011/95. Vom aborda acest aspect mai detaliat în continuare prin raportare la a doua întrebare.

³⁸ A se vedea Hotărârea Bundesrepublik Deutschland (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană), punctele 55 și 56.

³⁹ Într-adevăr, în caz contrar, așa cum a arătat Comisia, considerațiile legate, de exemplu, de constrângerile bugetare – care sunt relevante pentru a aprecia dacă UNRWA este *într-adevăr* în măsură să asigure o protecție sau o asistență *efectivă* – ar deveni chiar motivul pentru care *nu se poate* considera că aceeași protecție sau asistență a „încetat” în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95.

B. A doua întrebare: când se aplică clauza de includere în situații medicale?

67. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească care sunt criteriile pe care instanțele naționale trebuie să le aplice pentru a stabili care situații – dintre cele în care un apatrid de origine palestiniană, care a recurs la „protecția sau asistența” UNRWA, susține că se află în imposibilitatea de a avea acces la îngrijirile medicale sau la tratamentele medicale impuse de starea sa de sănătate, în zona de operațiuni a UNRWA – intră în domeniul de aplicare al *clauzei de includere* prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95.

68. De la bun început, vom formula trei observații importante.

69. În primul rând, dorim să spunem câteva cuvinte cu privire la soluția propusă de guvernul francez. Potrivit acestui guvern, o cauză precum cea în discuție în litigiul principal *nu* ar trebui soluționată prin raportare la clauza de includere prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, ci doar pe baza dispozițiilor naționale⁴⁰ care, în anumite împrejurări limitate, conferă resortisanților țărilor terțe sau apatrizilor posibilitatea de a rămâne pe teritoriul statelor membre, în special din motive legate de sănătatea lor.

70. În susținerea acestei concluzii, guvernul francez face trimitere la considerentul (15) al Directivei 2011/95, care amintește că statele membre pot permite acestor persoane să rămână pe teritoriul lor din motive de compasiune sau umanitare, cu titlu discreționar. Același considerent menționează că persoanele care beneficiază de această posibilitate nu intră în domeniul de aplicare al respectivei directive, ci sunt excluse din domeniul de aplicare al acesteia.

71. În opinia noastră și contrar celor susținute de guvernul menționat, acest considerent nu poate fi înțeles în sensul că o persoană trebuie exclusă din domeniul de aplicare al Directivei 2011/95 ori de câte ori ea *ar putea avea posibilitatea* de a invoca dispoziții naționale care conferă un drept de ședere din motive de compasiune sau umanitare. Dimpotrivă, el se limitează să indice că, în cazul în care unei persoane i s-a acordat efectiv un astfel de drept de ședere, ea este exclusă din domeniul de aplicare al directivei menționate. Rezultă că, în afara acestui ansamblu specific de împrejurări, autoritățile administrative sau judiciare competente trebuie să verifice, mai întâi, dacă persoana în cauză are dreptul la *protecție internațională* [sau, în cazul în care persoana în cauză este un apatrid de origine palestiniană, dacă intră în domeniul de aplicare al clauzei de includere prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95] și, numai în lipsa unui atare drept, dacă poate atunci beneficia de protecție din motive de compasiune sau umanitare în temeiul dreptului național. De aceea, nu vedem niciun motiv pentru care acest din urmă tip de protecție ar trebui să prevaleze, așa cum sugerează guvernul francez, asupra primului tip de protecție.

72. În al doilea rând, pentru a stabili dacă protecția sau asistența UNRWA a „încetat” în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, trebuie să se efectueze o evaluare atât în fapt, cât și în drept. Pentru aprecierea situației de fapt, amintim că, după cum am arătat deja la punctul 34 de mai sus, este necesar ca această apreciere să fie efectuată de la caz la caz, ținând seama de toate împrejurările relevante, care pot fi legate de persoana în cauză (precum starea sa de sănătate, tratamentul de care are nevoie și, cu ajutorul experților, consecințele reale pentru aceasta în cazul în care nu beneficiază de tratamentul respectiv) sau care sunt de natură contextuală, inclusiv, în special, dacă îngrijirile medicale sau tratamentele medicale necesare ar fi disponibile

⁴⁰ Guvernul francez a făcut trimitere, în această privință, la articolul L425-9 din Codul privind intrarea și șederea străinilor și dreptul de azil.

în statele membre și situația specifică a statului sau a statelor în care își desfășoară activitatea UNRWA⁴¹. În opinia noastră, acesta este un aspect destul de important. Astfel, într-o situație precum cea din speță, condițiile de viață la care sunt supuși apatrizii de origine palestiniană în Liban în general, precum și cele cu care se confruntă SW în mod individual sunt relevante pentru întrebarea dacă protecția sau asistența UNRWA a „încetat”.

73. *In casu*, aceasta înseamnă că, pentru a aprecia dacă SW beneficiază de dispozițiile Directivei 2011/95, trebuie să se țină seama de tratamentul medical de care el poate beneficia atât din partea UNRWA în mod direct, cât și din partea sistemului de sănătate libanez cu ajutorul acestui organism, dat fiind că este înregistrat la UNRWA în Liban. La un nivel mai larg, este imposibil ca acțiunile UNRWA (sau lipsa acestora) să fie privite izolat de contextul în care își desfășoară activitatea acest organism⁴².

74. În al treilea rând, în ceea ce privește aprecierea juridică, suntem de acord cu guvernele belgian și francez că nu orice problemă de sănătate sau afecțiune medicală pentru care nu sunt disponibile tratamente în zona în care își desfășoară activitatea UNRWA poate conduce la concluzia că „protecția sau asistența” acestui organism a încetat. Este necesar un prag de gravitate și numai situații excepționale pot, în opinia noastră, să permită deplasarea dintr-o zonă de protecție (zona de operațiuni a UNRWA) către o alta (un stat membru). În caz contrar, s-ar putea ajunge cu ușurință la situația în care orice persoană care intră sub incidența clauzei de excludere prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 și care consideră că îngrijirile sau tratamentele medicale pe care le-a primit (sau pe care le poate primi) în zona de operațiuni a UNRWA nu sunt la fel de eficiente sau nu se ridică la standardele îngrijirilor sau ale tratamentelor medicale de care ar putea beneficia într-un stat membru, ar putea pretinde că „protecția sau asistența” acestui organism a încetat, solicitând să i se acorde statutul de refugiat în temeiul Directivei 2011/95.

75. În consecință, pragul de gravitate trebuie să fie suficient de ridicat pentru a acționa ca un factor limitativ și pentru a evita astfel de cazuri de tipul „selectează și alege”, precum și pentru a se evita o „avalanșă” de nenumărate cereri de azil din partea apatrizilor de origine palestiniană. În același timp, dacă pragul de gravitate este „prea ridicat”, el ar putea face practic imposibilă invocarea de către o persoană a clauzei de includere prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, inclusiv în cazul în care sunt încălcate drepturile consacrate de cartă ale unei asemenea persoane, cum ar fi în special dreptul său la demnitate umană, dreptul

⁴¹ Într-adevăr, Curtea a precizat că „rolul statului în care își desfășoară activitatea UNRWA se poate dovedi de asemenea determinant pentru a permite acestui organism să își îndeplinească în mod eficient mandatul și să se asigure că persoanele în cauză trăiesc în condiții demne” [a se vedea Hotărârea Secretary of State for the Home Department (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană), punctele 82 și 83]. Observăm că Curtea a statuat de asemenea, în această hotărâre, că necesitatea de a lua în considerare *toate circumstanțele individuale relevante*, inclusiv în ceea ce privește statul sau statele în care își desfășoară activitatea UNRWA, decurge direct din articolul 4 alineatul (3) din Directiva 2011/95 (a se vedea punctul 54 din această hotărâre). Această dispoziție enumeră elementele care trebuie luate în considerare de autoritățile administrative sau judiciare competente ori de câte ori acestea examinează o cerere de protecție internațională.

⁴² Pentru a da un simplu exemplu, este clar că un război în statul în care își desfășoară activitatea UNRWA poate avea un impact direct asupra aspectului dacă UNRWA este sau nu este în măsură să ofere „protecție sau asistență” în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95. Adăugăm că, în Hotărârea Secretary of State for the Home Department (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană), la punctul 80, Curtea a indicat de asemenea că orice asistență furnizată de actori ai societății civile, precum ONG-urile, ar trebui să fie luată în considerare, cu condiția ca UNRWA să întrețină cu aceștia o relație oficială de cooperare, cu caracter de stabilitate, în cadrul căreia ONG-urile asistă UNRWA în îndeplinirea mandatului său.

său la viață și dreptul său de a nu fi supus[ă] torturii sau tratamentelor sau pedepselor degradante⁴³, de la care nu se poate deroga⁴⁴. Prin urmare, este necesar să se stabilească un echilibru adecvat.

76. Aceste precizări fiind făcute, amintim că, așa cum am explicat în secțiunea A de mai sus, pentru a se considera că „protecția sau asistența” UNRWA a „încetat”, trebuie îndeplinite două criterii: persoana în cauză să se afle într-o stare personală de insecuritate gravă (primul criteriu) și UNRWA să nu fie în măsură să îi asigure, în zona respectivă, condiții de viață conforme misiunii cu care aceasta este însărcinată (al doilea criteriu).

77. În timp ce, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, al doilea criteriu impune în esență să se stabilească dacă UNRWA nu a fost în măsură să asigure că *nevoile medicale și de sănătate de bază* ale persoanei vor fi satisfăcute, în cazul în care aceasta trebuie să rămână în zona de operațiuni a acestui organism, primul criteriu poate fi, în opinia noastră, împărțit în trei cerințe. În primul rând, trebuie să existe o amenințare (sau amenințări) la adresa securității persoanei în cauză, care, într-o astfel de situație, o va constitui afecțiunea medicală survenită în mod natural de care suferă persoana respectivă (o amenințare internă), agravată de factori externi. În al doilea rând, aceste amenințări trebuie să fie de așa natură încât să se poată stabili o stare personală de „insecuritate gravă” (cu alte cuvinte, acestea nu pot fi doar ipotetice și trebuie să fie suficient de *reale*). În al treilea rând, vătămările pe care le-ar suferi persoana dacă ar rămâne în zona de operațiuni a UNRWA trebuie să fie *grave* (sau, în caz contrar, aceleași amenințări nu pot fi considerate suficient de grave pentru a afecta „securitatea personală”).

78. În acest context, considerăm că este clar că, în ceea ce privește această a treia cerință, trebuie să fie stabilit un anumit prag raportat la gravitatea vătămării. De asemenea, și al doilea criteriu, care impune o distincție între situațiile în care nevoile medicale și de sănătate de bază ale unei persoane pot fi considerate îndeplinite și cele în care acestea nu pot fi considerate îndeplinite, impune stabilirea unui anumit prag. Astfel, în opinia noastră, nevoile medicale și de sănătate „de bază” cuprind numai anumite nevoi medicale și de sănătate esențiale, care, dacă nu sunt satisfăcute, ar conduce la deces sau la vătămări grave. Rezultă că, în raport cu acest criteriu, esențială este tot vătămarea gravă.

79. În ceea ce privește înțelesul noțiunii de „vătămare gravă”, amintim că în considerentul (16) al Directivei 2011/95 este menționată importanța respectării drepturilor fundamentale recunoscute de cartă⁴⁵, astfel cum au fost interpretate în jurisprudența Curții și, în virtutea articolului 52 alineatul (3) din cartă, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Curtea EDO) referitoare la drepturile echivalente. Este de asemenea cert că articolul 4 din cartă, care protejează dreptul la viață și stabilește interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor degradante, este echivalentul articolului 3 din CEDO⁴⁶.

⁴³ A se vedea articolele 1, 2 și 4 din cartă.

⁴⁴ Curtea a precizat, de exemplu, că interzicerea pedepselor sau a tratamentelor inumane sau degradante, prevăzută la articolul 4 din cartă, are un caracter absolut [a se vedea Hotărârea din 5 aprilie 2016, Aranyosi și Căldăraru (C-404/15 și C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punctul 85)].

⁴⁵ A se vedea de asemenea Hotărârea Bobol, punctul 38 și jurisprudența citată.

⁴⁶ A se vedea Hotărârea din 22 noiembrie 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Îndepărtare – Cannabis medicinal) (C-69/21, EU:C:2022:913, punctul 65 și jurisprudența citată) [denumită în continuare „Hotărârea Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Îndepărtare – Cannabis medicinal)”].

80. În ceea ce privește această din urmă dispoziție, în jurisprudența Curții EDO se precizează că durerea cauzată de o boală survenită din cauze naturale, de natură fizică sau psihică, va fi suficient de *gravă*⁴⁷ în special atunci când există motive serioase și întemeiate de a se considera că, deși nu este expusă unui risc iminent de deces, persoana în cauză ar fi expusă unui risc real, ca urmare a lipsei unui tratament adecvat sau a lipsei accesului la un astfel de tratament, de a suferi un declin grav, rapid și ireversibil al stării sale de sănătate, care să cauzeze o durere intensă sau o reducere semnificativă a speranței de viață.

81. În opinia noastră, același prag trebuie utilizat în speță. Trebuie să se considere că o persoană este expusă unui risc ridicat de a suferi vătămări grave, iar nevoile sale medicale sau de sănătate de bază trebuie considerate ca nefiind satisfăcute, într-o situație în care (i) aceasta este expusă unui risc iminent de deces sau (ii) există motive serioase să se considere că, deși nu este expusă unui risc iminent de deces, s-ar confrunta cu un risc real, ca urmare a lipsei unui tratament adecvat sau a lipsei accesului la un astfel de tratament, de a suferi un declin grav, rapid și ireversibil al stării sale de sănătate, care să cauzeze o durere intensă sau o reducere semnificativă a speranței de viață.

82. Acesta este un prag destul de ridicat. Este important de menționat că acest prag se bazează doar pe nivelul *vătămării* la care persoana în cauză riscă în mod real să fie supusă, indiferent de tipul de afecțiune medicală în cauză și de raritatea sau de frecvența cu care este întâlnită aceasta.

83. Cu titlu de notă finală, adăugăm că pragul pe care tocmai l-am sugerat este, în opinia noastră, strâns legat de respectarea demnității umane. Amintim că, potrivit considerentului (16) al Directivei 2011/95, aceasta urmărește „în special” garantarea deplinei respectări a demnității umane. În plus, Curtea a făcut deja referire la demnitatea umană în Hotărârea Bundesrepublik Deutschland (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană), în care a precizat că nu se poate considera că o persoană a fost obligată să părăsească zona de operațiuni a UNRWA dacă era în măsură să locuiască acolo în condiții de siguranță, în condiții de viață demne și fără a fi expusă riscului de a fi returnată pe teritoriul reședinței sale obișnuite atât timp cât nu este în măsură să se întoarcă acolo în siguranță⁴⁸.

84. Atât Comisia, cât și reclamantul din litigiul principal consideră că aspectul dacă o persoană înregistrată la UNRWA ar putea locui în „condiții de viață demne” în zona de operațiuni a acestui organism este relevant pentru a aprecia dacă ea se confruntă cu un risc ridicat sau real de a suferi vătămări grave și dacă nevoile sale fundamentale medicale și de sănătate vor fi satisfăcute.

85. Suntem de acord cu această abordare. În opinia noastră, pragul pe care l-am indicat la punctul 81 de mai sus este pur și simplu o expresie mai detaliată a acestei cerințe⁴⁹.

⁴⁷ A se vedea în acest sens Curtea EDO, 13 decembrie 2016, Paposhvili împotriva Belgiei, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, §§ 178 și 183). A se vedea de asemenea Hotărârea Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Îndepărtare – Canabis medicinal), punctele 63 și 66. Această jurisprudență privește situațiile de îndepărtare a unei persoane grav bolnave. Considerăm totuși că ea este relevantă pentru prezenta cauză.

⁴⁸ A se vedea punctul 54 din această hotărâre și jurisprudența citată.

⁴⁹ Atât pragul împărțit în două părți pe care l-am stabilit, cât și noțiunea de „demnitate umană” au fost invocate de Curte în Hotărârea Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Îndepărtare – Canabis medicinal), punctele 63 și 71.

V. Concluzie

86. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Conseil d'État (Consiliul de Stat, Franța) după cum urmează:

- 1) Articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate

trebuie interpretat în sensul că o persoană care a recurs la protecția sau la asistența UNRWA se poate afla într-o stare personală de insecuritate gravă și că ea se poate afla într-o situație în care acest organism să nu fie în măsură să asigure că condițiile sale de viață vor fi adecvate misiunii încredințate organismului menționat, într-o situație în care această persoană suferă de o afecțiune medicală și în care nu este în măsură să aibă acces, în zona de operațiuni a UNRWA, la tratamentele sau la îngrijirile medicale de care are nevoie.

- 2) Articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95

trebuie interpretat în sensul că, într-o astfel de situație, este necesar să se stabilească faptul că persoana în cauză se confruntă cu un risc ridicat de vătămări grave și că UNRWA nu va putea asigura că nevoile medicale și de sănătate de bază ale acestei persoane vor fi îndeplinite dacă ea rămâne în zona de operațiuni a acestui organism. Ambele cerințe sunt îndeplinite atunci când se stabilește că, în cazul în care ar rămâne în zona respectivă, (i) ar fi expusă unui risc iminent de deces sau (ii) există motive serioase de a considera că, deși nu este expusă unui risc iminent de deces, s-ar confrunța cu un risc real, ca urmare a lipsei accesului la tratamente sau la îngrijiri medicale adecvate, de a suferi un declin grav, rapid și ireversibil al stării sale de sănătate, care să cauzeze o durere intensă sau o reducere semnificativă a speranței de viață.